

Tandläkare Talat Qadri visar en bild på en inflammerad tandficka för Bert Gunnarsson.

BÄTTRE BETT EFTER LASER

LOSSNING. När Bert Gunnarssons tandlossning var som värst kunde han inte äta knäckebröd. Men efter laserbehandling har tänderna slutat vicka.

TEXT CARL VON SCHEELE FOTO URBAN ORZOLEK

CIGARETTEN VAR LIKA NÖDVÄNDIG som säkerhetsbältet när Bert Gunnarsson körde Sverige runt som handelsresande i 25 år.

Som många andra storrökare fick han till sist även problem med tänderna. Tandlossning är en inflammation som sakta kommer smygande och till sist angriper benet där tanden ska sitta stadigt fast.

Det börjar ofta som små blödningar vid tandborstningen. Tandköttet blir inflammerat och bakterier kryper ner i fickorna mellan tandkött och tänder. Fler och fler bakterier ger allt djupare tandfickor och till slut är benet runt tandroten inflammerat.

– Jag hade inte bara ont när jag åt, utan tänderna liksom kröp ut och bettet blev ojämnt. Jag kände också smärta när jag stängde munnen, säger Bert Gunnarsson.

Hans tandläkare i Västerås beordrade honom att sluta röka. Hälften av alla patienter med tandlossning är rökare.

Lasten sätter ner immunförsvaret och då får inflammationen i tandköttet lättare fäste.

– Jag gick till apoteket och köpte en kur. Efter drygt tre månader fimpade jag för gott, men problemet med tandlossning ökade. Min tandläkare sa att det kunde bli så, eftersom blodkärlen vidgas när man slutar röka, säger Bert Gunnarsson.

HANS PROBLEM VAR NU ALLVARLIGA. Åtta tänder var så pass lösa att hans tandläkare ville ersätta dem med implantat.

– Nej, för tusan!

Bert röt till. Som så många andra ville han helst behålla sina egna tänder.

– Jag kan egentligen inte motivera det, utan det handlar nog om självkänslan, säger han.

Samtidigt uppmärksammade han en tidningsartikel om en tandläkare i Enköping, som räddade lösa tänder med den ovanliga metoden kirurgisk laser.

Bert ville ge metoden en chans innan han

»Laserteknik är också mycket skonsamt. Patienten slipper blödningar, känner ingen smärta under behandlingen och har inte värk efteråt. Ofta kan jag göra mitt ingrepp utan bedövning på patienten.«

TALAT QADRI

gav med sig och lät dra ut de åtta lösa tänderna.

– Min tandläkare var först skeptisk, men jag fick åka dit och titta på ett villkor. Jag skulle rapportera tillbaka.

Efter alla år på hotellrum och ständigt ompackade resväskor var Bert trött på att resa. Men de dryga fem milen från hemmet i Hallstahammar till Enköping var som en solresa.

– Han har räddat åtta tänder på mig, säger Bert och syftar på tandläkare Talat Qadri.

– På Bert har jag tagit bort två halvpor på hans skadade tänder. Jag kan inte hävda att jag kan rädda alla tänder, utan det är individuellt och beror på hur långt tandlossningen har hunnit. Men det mesta går att rädda, säger Talat Qadri när han tar emot på andra våningen i ett hyreshus på Fjärdhundragatan i Enköping.

Här används den senaste tekniken för att bota tandlossning, samtidigt som Qadri slutför arbetet med en doktorsavhandling i ämnet vid Karolinska Institutet i Solna.

– Forskningen gör mig till bättre tandläkare, eftersom jag kritiskt granskar varje behandling som jag gör, säger Talat Qadri.

INGET PÅ MOTTAGNINGEN skvallrar om att här arbetar den förste svenske tandläkare som doktorerar i hur laserteknik kan användas mot tandlossning. Vänterummet är ljusst. Lugn bakgrundsmusik och en packe veckotidningar hjälper patienten att slappna av inför besöket.

Behandlingsrummet har traditionell inredning. Tandläkarstol och en stark lampa som lyser bländande rakt mot patientens ansikte. Till vänster vatten, sköljmugg och spottkopp, till höger borrar ... nej, här finns naturligtvis laserinstrument.

– Kirurgisk laser har fördelen att vara mycket exakt. Du kan ta bort tandsten

och infekterad vävnad i tandköttet utan att skada frisk vävnad, säger Talat Qadri.

– Laserteknik är också mycket skonsamt. Patienten slipper blödningar, känner ingen smärta under behandlingen och har inte värk efteråt. Ofta kan jag göra mitt ingrepp utan bedövning på patienten.

För patienter med tandlossning står valet mellan kirurgisk laser och skalpell. Talat Qadri anser att den traditionella operationen med skalpell har nackdelar. Man kan inte skära lika exakt och skadar därför mer av den friska vävnaden än med kirurgisk laser. Patienten måste ofta sys efteråt och får värk av ingreppet.

– Mina patienter kan gå direkt från tandläkarstolen tillbaka till sitt normala vardagsliv. De kan också borsta tänderna på normalt sätt någon dag eller två efter behandlingen. Så snabbt läker det inte efter en normal operation, säger Talat Qadri.

FÖR PATIENTERNA ÄR LASER bara laser, men tandläkarna använder olika instrument för olika behandlingar. En typ av laser används för de kirurgiska ingrepp som behövs vid till exempel tandlossning då skadad vävnad och tandsten tas bort och bakterier dödas. En annan typ används vid karies och hål i tänderna. En tredje så kallad terapeutisk laser används för att påskynda läkning, huruvida det hjälper läkningen tvistar forskarna om.

– Innan patienterna kommer till mig har de ofta besökt andra specialister och provat tandhygienist och dessutom fått rådet att ta bort tänder. Ibland kan jag inget göra åt det, men ju tidigare patienten kommer, desto bättre resultat uppnår vi.

Efter en halvtimme är behandlingen av Bert Gunnarsson klar. Bert sätter sig i bilen för att köra de fem milen till hemmet i Hallstahammar, och Talat Qadri fortsätter med sin forskning. Nästa höst ska han disputera. *

BORSTA OCH RENGÖR TÄNDERNA

I munnen finns alltid bakterier. God munhygien med tandborstning två gånger om dagen och rengöring med tandtråd, tandsticka eller mellanrumsborste är de bästa förebyggande åtgärderna. Regelbundna kontroller hos tandläkare och borttagning av tandsten (som innebär att bakterier har bildat plack) är också viktiga åtgärder.

TANDLOSSNING EN INFLAMMATION

Tandlossning, parodontit, är en inflammation vid tandens fäste. Den leder till nedbrytning av benvävnaden runt tanden. I tandköttets fickor vid tandköttskanten mot tänderna tränger lätt bakterier ner och fäster på tandens yta. Lätt blödande tandkött vid tandborstning kan vara ett första symptom på sjukdomen. Lösa tänder är ett tydligt symptom.

TANDLOSSNING KAN BOTAS

Tandlossning kan åtgärdas. Tandläkaren gör rent det angripna området och tar bort tandsten. Operation kan vara nödvändigt för att komma åt de djupt liggande angripna delarna, liksom att ta bort skadad vävnad. Kirurgisk laser är ett alternativ till traditionell operation.